

เทศน์อบรมฆราวาส ณ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า กทม.

เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

เอาธรรมเข้าฝึก

วันนี้เป็นวันมหามงคลที่พี่น้องลูกหลานทั้งหลาย ได้พากันก่อร่างสร้างมหากุศล เพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก่ชาติไทยของเรา โดยมีความมุ่งหมายที่จะถวายพระราชกุศลแด่ในหลวง และได้ถูกนิมนต์มาเทศนาแนะนำสั่งสอนทางด้านอรรถด้านธรรม เพราะเมืองไทยเรานี้เป็นเมืองพุทธ แต่การแสดงออกแห่งชาวพุทธนี้มันเข้ากันไม่ได้ เราอยากจะพูดเช่นนั้น ไม่ว่าหน้าที่การงานใดๆ เรื่องความสกปรกโสภณจะเข้าแทรกเข้าแซง จนกลายเป็นเรื่องแซงไปเลย ความดีความดีความไว้วางใจกันจนไม่ปรากฏ แหว่งข้างหน้าแหว่งหลังกันไป มีแต่เรื่องความสกปรกลามก ที่จะทำให้ชาติบ้านเมืองของเราล่มจมไปได้

เพราะความทุจริตความสกปรกมันเป็นภัยต่อชาติไทยของเรา ซึ่งแต่ละคน ๆ ก็ชอบจะสร้างสิ่งสกปรกนี้ขึ้นมา สุดท้ายก็มาทำลายชาติของตน จะทำอะไรก็มีตั้งแต่เรื่องความสกปรกออกหน้าออกตา ถือเงินถือทอง ประสากระดากมันมีค่าอะไร คนทั้งแผ่นดินไทยเรามีค่าขนาดไหนไม่คำนึง เขามายืมเงินให้สองบาทสามบาท จ้างเท่านั้นละ สุดท้ายเขาจะเอาเงินมายืมให้จ้างตัดขาของตน แกงเลี้ยงกันอย่างนี้มันก็จะทำได้นะคนไทยเรา เพราะเห็นแก่เงินแก่ทองยิ่งกว่าสิ่งสำคัญคือชาติของตน

จึงขอให้พี่น้องทั้งหลายระลึกชาติของตน ให้นึกแน่นยิ่งกว่าสินจ้างรางวัลที่จะมาทำลายส่วนใหญ่คือชาติไทยของเราให้ล่มจมลงไป อันนี้มีมานานนะ ชาติไทยของเราเลยกลายเป็นชาติสกปรก ไม่ได้เป็นชาติแห่งลูกชาวพุทธเลย เพราะเมืองไทยเรานี้ถือพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าสอนโลก สอนด้วยความสุจริตธรรม สอนด้วยความเมตตา ล้วนๆ ไม่ได้สอนด้วยความหลอกลวง แต่สิ่งที่แทรกขึ้นมาเป็นใหญ่เป็นโตยิ่งกว่าธรรม คือมีตั้งแต่ความตมตุนหลอกลวง แหว่งข้างหน้าแหว่งหลังกัน ไว้วางใจกันไม่ได้ คอยแต่จะทำการให้ล่มจมเสียหายโดยถ่ายเดียว อันนี้เสียนิสัยคนไทยที่เป็นลูกชาวพุทธไว้วางใจกันไม่ได้ จึงขอให้ทุกๆ ท่านได้พิจารณา

อย่าเห็นแก่สินจ้างรางวัล ที่เขามายืมเงินให้สองบาทสามบาท แล้วตัดแข้งตัดขาเจ้าของไปเลี้ยงกัน มันมีอย่างไหนพิจารณาซิ ประสาเงิน ๒-๓ บาทกับคนทั้งประเทศ เอาคุณค่ามาเทียบกันนั้นมันเข้ากันไม่ได้ เพราะฉะนั้นจึงไม่ควรจะเห็นสิ่งเล็กน้อยว่าเป็นของใหญ่โตยิ่งกว่าของดี ไม่ถูกนะ จึงขอให้พากันพิจารณา

ธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าก็มีเต็มอยู่ในเมืองไทยเรา เพราะฉะนั้นจึงกล้าพูดได้ว่า เมืองไทยเราเป็นเมืองพุทธเป็นลูกชาวพุทธ ความถือศาสนาของคนไทยเราที่

เป็นลูกชาวพุทธนี้ น่าจะไม่ต่ำกว่า ๘๐% แต่แล้วคำว่าพุทธก็มีตั้งแต่ชื่อแต่นาม การแสดงออกมันไม่ใช่พุทธเสีย มันเป็นปรตเป็นผีทำลายกัน หักหน้าหักหลัง แขงหน้า แขงหลังกัน มันดูไม่ได้นะ ขอให้มึธรรมในใจเชื่อถือกัน ทำหน้าที่การงานประการใด ขอให้มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน อย่าแทงข้างหน้าแทงข้างหลัง อย่างนี้ใช้ไม่ได้เลย ไม่ใช่ลูกชาวพุทธ

ชาวพุทธต้องเชื่อถือกันได้ ซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน รวมหัวกันทำอะไรให้มีน้ำหนึ่งใจเดียวกัน อย่าคดอย่างอ อย่าแทงข้างหน้า อย่าแทงข้างหลัง เป็นความเสียหายต่อส่วนรวม แล้วก็เสียหายต่อตัวของเรา จากนั้นก็เป็นนิสัยไม่ดีติดตัวคนไทยเรา ไปทำงาน การที่ไหนเขาก็ไม่ยากเชื่อถือ เพราะเราเป็นคนไม่เป็นที่ไวใจของตัวเองและไม่ไวใจของคนอื่น ใครเขาไม่ยากคบค้าสมาคม อันนี้ขอให้พากันพิจารณาให้ดี

คำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นคำสอนที่แน่นอนแม่นยำ เรียกว่าสวากขาตธรรม ตรัสไว้ชอบแล้วทุกอย่าง ไม่มีผิดมีพลาดคือคำสอนของศาสดาองค์เอก ได้แก่ พระพุทธเจ้าของเรา สอนโลกด้วยความเมตตาสงสาร สอนให้เป็นคนดีบคนดี เราอย่าเถลไถลไปเป็นคนชั่วช้าลามก แขงหน้าแข้งหลังในสิ่งที่ไม่ดี สอดแทรกออกมาๆ ทำของดีให้เสียไปหมด อันนี้เสียหายมาก ให้พากันมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน ทำหน้าที่การงานอะไรก็ไวใจกันได้ มีก็คนก็เป็นหัวใจอันเดียวกัน เชื่อถือกันได้ หน้าที่การงานของเราก็มีความแน่นอนหนาแน่นคงขึ้นไปเป็นลำดับ ถ้าไวใจกันไม่ได้เสียอย่างเดียวเท่านี้ การงานทั้งหลายล้มเหลวไปหมดเลย ไม่มีทางที่จะเจริญได้ แล้วเมื่อมันเป็นนิสัยต่อตัวของเราแล้ว ไปทำอะไรก็มักจะทำงานส่วนรวมให้เสียหายไปๆ อันนี้อันหนึ่ง

วันนี้ท่านทั้งหลายได้มีโอกาส สละเวล่ำเวลาหน้าที่การงาน มาฟังอรรถฟังธรรม ขอให้มนำธรรมนี้ไปประพฤติปฏิบัติ ธรรมของศาสดาองค์เอกเราเป็นที่ไวใจ สามแดนโลกธาตุเป็นลูกศิษย์ของตถาคตคือพระพุทธเจ้าของเราทั้งนั้น ตั้งแต่มวลมนุษยถึง เทวดาอินทร์พรหม เหล่านี้เป็นลูกศิษย์ตถาคตทั้งนั้น สอนด้วยความถูกต้องแม่นยำ นำไปปฏิบัติให้เป็นความสุขความเจริญแก่ตนได้ทุกชั้นทุกภูมิของสัตว์ของบุคคล เราให้มนำธรรมนี้ไปปฏิบัติ อย่าให้ความชั่วช้าลามกมาแย่งชิงความดีของเรา ที่ได้ฟังอรรถฟังธรรมมาแล้วให้เสียไป ให้ตั้งใจปฏิบัติ

คนเราไม่ฝ่าฝืนความชั่ว รบกับความชั่วเป็นคนดีไม่ได้นะ อะไรก็ให้เป็นไปตามใจชอบๆ ความเป็นสิ่งที่ใจชอบมันมีตั้งแต่ความต่ำทราม ความเหลวไหลโหลเลหาหลักเกณฑ์ไม่ได้ แล้วก็ป็นภัยต่อตัวเองและส่วนรวม เพราะฉะนั้นจึงต้องมีธรรมแทรกเข้าอยู่เสมอ ให้เชื่อถือตัวเองได้ คนเราเมื่อปฏิบัติตนเป็นคนดีมีความซื่อสัตย์สุจริตแก่ตน มีความสัตย์ความจริงตามอรรถตามธรรมแล้ว คนอื่นเขาก็เชื่อเอง ถ้าเราเชื่อตัวของ

เราได้แล้ว หากเราไม่เชื่อตัวของเราแล้วไปหลอกลวงคนอื่นให้เขาเชื่อ คำหลอกลวงใคร จะเชื่อกันได้ นี่ละความเสียหายส่วนรวม มักจะมีการหลอกลวงต้มตุ๋นหรือแทงข้างหน้า ข้างหลังกันอย่างนี้ นี่คือความชั่ว ความดีให้ตรงไปตรงมา ว่าอย่างไรให้ว่าอย่างเดียวกัน ชื่อสัตย์สุจริตต่อกัน

คิดดูย่อ ๆ เอากันให้เห็นชัด ๆ เพราะโลกนี้เป็นโลกคู่ ไม่ใช่โลกอยู่โดดเดี่ยว โลก คู่ต้องมีสอง ถ้าผู้ชายก็ต้องมีผู้หญิงเข้าเป็นคู่กัน เมื่อมีผู้หญิงผู้ชายแล้ว ก็ต้องมีผัวมีเมีย เมื่อมีผัวมีเมียแล้วไม่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ผัวเมียก็แตกกระจัดกระจาย อย่าง น้อยทะเลาะกัน ไม่ไว้วางใจกันได้เลย ความไม่มีธรรมเป็นอย่างนี้ ถ้าความมีธรรมแล้ว ให้ฝากเป็นฝากตายต่อกัน สามมีภรรยาแล้วนี่คือคู่ชีวิตของเรา ในเบื้องต้นได้กันมานั้น ก็มาจากความรักชอบสนิทสนมซึ่งกันและกัน รักชอบก่อน พอได้กันมาแล้ว คำว่าเป็น ผัวเป็นเมียกันจะอยู่ภายในใจเพียง ๒-๓ วัน ต่อจากนั้นก็ไหลลงสู่ความฟุ้งเป็นฟุ้งตาย ซึ่งกันและกัน

คำว่าผัวว่าเมียนี่ท่านทั้งหลายก็มีผัวมีเมียเต็มบ้านเต็มเมือง หลวงตาไม่เคยมีผัว มีเมีย แต่อยู่กับคนมีผัวมีเมีย พ่อแม่ของเราก็เป็นผัวเป็นเมียกัน เป็นอย่างไรกันเราก็ดู เรารู้ ที่นี้ความชื่อสัตย์สุจริตต่อกันนี้เป็นสำคัญมากที่สุด ให้ฝากเป็นฝากตายต่อกัน หัวใจผู้หญิงก็คือหัวใจคน หัวใจผู้ชายก็คือหัวใจคน เมื่อได้กันแล้ว ที่แรกก็ว่าได้กันด้วยความรักชอบ ครั้นพอได้กันเข้าไปแล้วไม่กี่วัน ความฟุ้งเป็นฟุ้งตายมันเข้าใกล้ชิดติด พัน สุดท้ายก็เป็นผู้ฝากเป็นฝากตาย คำว่าผัวว่าเมียสักแต่ชื่อเท่านั้น ความฝากเป็นฝากตายต่อกันอย่างลึกลับ เป็นเนื้อหนังอันเดียวกันนี้ฝังลึก ทั้งผู้หญิงผู้ชายคือทั้งผัวทั้งเมีย เลยเป็นคู่ฟุ้งเป็นฟุ้งตายกัน นี่ละหลักใหญ่ของผัวของเมีย มีคำว่าผัวเมียตั้งแต่ที่ตั้งชื่อ ให้ และในเวลารักกันในเบื้องต้น พอได้กันแล้วก็กลายเป็นผู้ฟุ้งเป็นฟุ้งตายซึ่งกันและกัน ผัวกับเมียคำว่ารักกันแบบที่รักในเบื้องต้นไม่มี ไหลลงมาสู่ความฟุ้งเป็นฟุ้งตายซึ่งกันและกันหมดเลย

เมื่อเป็นเช่นนั้นให้ต่างคนต่างมีความชื่อสัตย์สุจริตต่อกัน ฝากเป็นฝากตายกัน ใจผัวใจเมียถือมาเป็นใจดวงเดียวกันของเรา ใจเขากับใจเราให้มาเป็นใจเดียวกัน ชื่อสัตย์สุจริตต่อกัน แล้วอยู่ด้วยกันเป็นผาสูก ความอดอดอยากแค้นนี้มันก็มีอยู่ทั่วโลกนั้นแหละ แต่ความดีความดีนี้เป็นสำคัญ ถึงจะอดอดอยากขาดแคลน มีความชื่อสัตย์สุจริตต่อกัน ฝากเป็นฝากตายกันได้นี้คือความสุข ไม่ใช่เงินทองข้าวของมีกองเท่าภูเขาขึ้นมาเป็นความสุขเป็นไม่ได้ สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องส่งเสริมทั้งสองทาง ถ้าเราเป็นคนชั่ว สมบัติเงินทองก็ส่งเสริมให้อาไฟเผาเอาไฟมาเผาเรา ให้هلكแหลกเป็นถ้ำเป็นถ่านไปหมด ถ้าเราเป็นคนดี สิ่งเหล่านั้นก็มาส่งเสริมให้เราไปในทางที่ถูกที่ดี

สะดวกสบาย สมบัติเงินทองก็มีเป็นเครื่องหนุนกันไป นี่มันสำคัญอยู่ที่ทำตัวให้เป็นคนดีนะ

พุทธศาสนาไม่มีใครเกินศาสดาองค์เอก ที่สอนโลกให้มีความสมัคสมานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว จนกระทั่งเป็นอวัยวะเดียวกัน เช่นอย่างสามภรรยา เมื่อได้กันแล้ว คำว่าเมียว่ารักว่าชอบกันในเบื้องต้นนั้น จะถูกลบล้างหรือไหลเข้ามาสู่ความพึงเป็นพึงตายกันเลย ผัวกับเมียนี่เป็นคู่พึงเป็นพึงตายในหัวใจเป็นอย่างนั้น เพราะฉะนั้นจึงขอให้รู้จักใจของกันและกัน แล้วอยู่กันไป พึงเสียงกัน ใครผิดยอมรับว่าผิด ใครถูกให้ยอมรับผู้ที่ถูก ถือผู้ที่ถูกคำที่ถูกต้องนั้นเป็นหลักเกณฑ์ ปฏิบัติหน้าที่การงานและอยู่ครองกันไป ด้วยความยอมรับเหตุผลซึ่งกันและกันแล้วเป็นสุข

ไม่ใช่ว่ามีเงินมีทองกองเท่างูเขา แต่ระหว่างสามภรรยาไว้ใจกันไม่ได้นี้หาความสุขไม่ได้ กองสมบัติทั้งหลายก็กลายเป็นเครื่องส่งเสริมให้เอาไฟมาเผาหัวอกกัน ถ้าต่างคนต่างมีอรรถมีธรรมภายในจิตใจแล้ว ไปที่ไหนก็เย็น มันเย็นอยู่ที่หัวใจของสามภรรยา ที่ไว้ใจไว้ใจตายใจต่อกันได้ พึงเหตุพึงผลของกันและกัน อย่าถือสิทธิ์ว่าเราเป็นผัว เป็นผู้มีอำนาจมาก เมียก็อย่าถือสิทธิ์ว่าเราเป็นเมีย ผัวคงให้อภัยแก่เรา อยากทำอะไรก็ว่า ผัวก็ใจคน เมียก็ใจคน พุดออกมาผิดถูกชั่วดีมันทราบกันได้ด้วยกันทั้งนั้น

ต้องมีความอด เก็บความรู้สึกไว้ให้ดี อย่าพูดปะแปะๆ ปากบอนปากแบ้ นี้ละทะเลาะกัน อันนี้คือไฟกองหนึ่งมันก่อขึ้น อยู่ไม่เป็นสุข ชอบทะเลาะคนนั้น ชอบทะเลาะคนนี้ ไปที่ไหนทะเลาะคนนั้นคนนี่ นั่นคือคนยุแหย่ก่อกวน ไปที่ไหนแตก อย่างน้อยรำรานๆ สุดท้ายไม่มีใครอยากคบค้าสมาคม เพราะเป็นคนไว้ใจไม่ได้ ให้เป็นคนสมัคสมาน มีความพร้อมเพรียงสามัคคี ความสมัคสมานนั้นเป็นของดี อย่างภาษาคนที่เราใช้ ถ้วยชามอะไร ถ้ามันรำรานที่ตรงไหนไม่ดี เราก็เอามาเยียวยารักษาให้มันดี ผ้าถ้าขาดไม่ใช่จะฉีกไปเสียเลย มันขาดตรงไหน เอามาเย็บปะติดปะต่อ ปะๆ ชุนๆ กันก็ใช้ได้ ทุนรายจ่ายไปอีกมากมาย นี่เหมือนกันนั่นละคนเรา อย่าเห็นว่าอะไรไม่ดีนิดหน่อยตัดขาดสะบั้นไปเลย ฉีกขาดไปเลย นี่คือคนทำลาย ไม่ใช่คนสมัคสมาน คนสมัคสมานคือคนเยียวยารักษา อะไรไม่ดีมาเยียวยารักษา มาซ่อมแซม นี่เป็นของดี

ที่นี้สามภรรยาอยู่ด้วยกันก็เหมือนกัน ให้ต่างคนต่างอดต่างทน เพราะต่างคนก็ได้ปลงใจลงแล้วว่า จะฝากเป็นฝากตาย ก็อย่าเอาแต่ใจตัวเอง ผู้หญิงก็มีใจ ผู้ชายก็มีใจ ต่างคนต่างมีใจ ใจของใครก็อยากจะให้เป็นตามใจตัวเอง สุดท้ายคนทั้งแผ่นดินอยากให้เป็นอย่างใจตัวเองคนเดียว ให้เป็นผู้ใหญ่ทั่วโลกดินแดน มีแต่หัวใจตัวเองเป็นผู้ใหญ่ อย่างนี้อยู่กับโลกไม่ได้ ต้องเอาหัวใจของแต่ละคน มาประสับประสานใจเขาใจเรา แล้วเก็บความรู้สึกไว้ สิ่งใดที่จะแสดงออกเป็นผลเป็นประโยชน์ก็แสดงต่อกันฟัง

ผู้ฟังก็ฟังเพื่อเหตุเพื่อผลเพื่ออรรถเพื่อธรรม สุตท้ายก็ลงกันได้คนเรา ไม่ใช่ใครก็จะเอาแต่ใจตัวเองอย่างเดียว ไม่ถูก

นี่ละธรรมท่านสอนโลกสอนอย่างนี้ โลกคือใคร ก็คือพวกเรานี้แหละ พระพุทธเจ้าจิตใจท่านพันโลกไปหมดแล้ว สงฆ์ ธรรม์ คจฺฉามิ ธรรมะของพวกเราคือ พระสงฆ์สาวกท่านเป็นผู้บริสุทธิ์ล้วนๆ แล้ว ไม่มีความผิดที่จะติดในพระทัยและใจของ พระพุทธเจ้าและสาวกทั้งหลายเลย ท่านนำธรรมที่สะอาดมาชะล้าง จนเป็นใจที่บริสุทธิ์ วิมุติหลุดพ้น แล้วนำธรรมนั้นมาสั่งสอนเราด้วยวิธีที่ถูกต้องตามที่ท่านดำเนินมา เราก็ ให้นำไปประพฤติปฏิบัติ

การบำเพ็ญคุณความดีงาม เป็นความถูกต้องสำหรับเราเป็นมนุษย์และเป็นลูก ชาวพุทธ อย่าอยู่เฉยๆ แล้วติดตันไปด้วยความฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม ความคึกความคะนอง ความหวังลมๆ แล้งๆ อย่างนี้ใช้ไม่ได้ ต้องเป็นผู้มีหลักมีเกณฑ์ ตื่นนอนขึ้นมา จนกระทั่งหลับ ให้ฟังคำนี้ คำว่าจนดูรายได้รายเสีย ความผิดความถูกของตัวเอง ที่ แสดงออกตั้งแต่ขณะตื่นนอนจนกระทั่งถึงหลับ วันนี้มีกิริยาแสดงอาการอย่างไรบ้างต่อ ใครกับใคร เพราะมนุษย์อยู่ด้วยกัน เป็นสัตว์หมู่ก็คือมนุษย์เรา การแสดงออกย่อมมี ความผิดความพลาดบ้าง ต้องตรวจตราดูกิริยาอาการของตน ที่แสดงออกต่อเพื่อนฝูง หรือส่วนรวม อย่างนี้พิจารณาอยู่เสมอ ชัดชัดเจนตรงไหนบำรุงซ่อมแซมรักษาใหม่แก้ไข ใหม่ไปเรื่อยๆ คนๆ นั้นไม่ค่อยผิด แต่คนที่เอาแต่ใจตัวเอง ทำอย่างไรก็ได้โดยใจ ตัวเองๆ คนนี้ไปที่ไหนร้าวรานอย่างน้อย มากกว่านั้นแตก ไม่มีใครอยากคบค้าสมาคม นี่ละเรียกว่าคนไม่มีธรรม คนมีธรรมต้องมีความอดความทน

เรื่องธรรมพระพุทธเจ้าอยู่ในผู้ใดก็ตาม ไม่ว่าจะฆราวาส หญิง ชาย เด็ก ผู้ใหญ่ ถ้า มีธรรม เด็กก็น่ารัก เด็กมีธรรมเป็นยังไง เป็นเด็กดี ไม่เอาไรต์เอาเปรียบเพื่อนฝูง เห็น เพื่อนฝูงมีความยากจนชั้นแค้น ไปโรงร่ำโรงเรียนด้วยกัน เรามีมากน้อยอะไรก็ สงเคราะห์ซึ่งกันและกัน อย่างนี้เรียกว่าเป็นเด็กดี เป็นผู้ใหญ่ก็มีความสมานสามัคคี มี สมานัตตตา ความวางตนเสมอ ไม่เย่อหยิ่งจองหอง มีความเมตตาสงสารเพื่อนฝูงอยู่ เสมอ ไม่เอาไรต์เอาเปรียบผู้หนึ่งผู้ใด นี่เรียกว่าเป็นคนดี ไปที่ไหนก็ดี นี่คือผู้มีธรรมใน ใจ

คำว่าสมานัตตตานี้มีความสม่ำเสมอ วางตนสม่ำเสมอ ไม่เย่อหยิ่งจองหอง ไม่ พองตน เรียกว่าสมานัตตตา ประพฤติตนได้กับคนทุกชั้น แม้แต่สัตว์ก็ปฏิบัติต่อเขาได้ วางตนให้ถูกต้องตามฐานะของสัตว์ของบุคคล นี่เรียกว่าธรรม ธรรมนี้เข้าที่ไหนเข้าได้ หมด คนมีธรรมเข้ากับเพื่อนฝูงด้วยกันก็ได้ เข้ากับใครก็ได้ แม้ที่สุดเข้ากับสัตว์ก็ได้ สัตว์ก็รัก นั่นเป็นอย่างนั้น

คำว่าธรรมเป็นสิ่งที่เลิศเลออยู่แล้ว พระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมนี้ นำมาสั่งสอนสัตว์โลก พวกเราเป็นลูกชาวพุทธขอให้มื่อธรรมมีธรรม ตื่นนอนขึ้นมากกราบพระเสียก่อน ก่อนที่จะไปประกอบหน้าที่การงานอะไร ให้กราบพระ กราบพระพุทธเจ้า กราบพระธรรม กราบพระสงฆ์เสียก่อน แล้วค่อยไปทำงาน หากกลับมาเวลาจะหลับจะนอนก็กราบพระไหว้พระ อิติปิโส สุวากุขาโต สุปุณฺณินฺโน ก่อน แล้วทำใจให้มีความสงบเย็น เพราะใจเราเปิดเครื่องมาตั้งแต่ตื่นนอน เรียกว่าเปิดเครื่อง หมุนตัวเอง ใจคิดปรุงตั้งแต่ขณะตื่นนอนขึ้นมาจนกระทั่งหลับ เวลานั้นเป็นการระงับดับเครื่องให้สงบ เอาพุทโธ อัมโม สังโฆ เป็นบทภาวนาระงับดับจิตใจที่มันคิดวุ่นวาย ซึ่งไม่เกิดประโยชน์อะไร ให้เข้ามาทำหน้าที่แห่งธรรม เรียกว่างานของธรรม

เราจะบริการมพุทโธก็ได้ อัมโมก็ได้ สังโฆก็ได้ประจำใจ ธรรมนี้เป็นธรรมกลม่อใจให้สงบร่มเย็น พอมีธรรมเช่นพุทโธฯ มีสติควบคุมรักษาไม่ให้อารมณ์อื่นใดเข้ามาแทรก จิตจะมีความสงบเย็น ถ้าว่าหลับก็หลับได้ง่าย นี้เรียกว่าอบรมจิตใจจนกระทั่งหลับ พอตื่นนอนขึ้นมากก็กราบพระเสีย เวลาจะนอนก็ให้ไหว้พระเสีย หรือนั่งภาวนาให้สงบใจ ใจนี้หาความสงบไม่ได้ ใครจะหาโอสธมาจากแดนใดก็ตาม ไม่มีสิ่งที่จะทำให้สงบได้เลย ที่สงบได้ก็คือธรรม มีธรรมเท่านั้นจะทำให้ใจที่ติดที่ตื่นตลอดเวลาเข้าสู่ความสงบร่มเย็นได้ด้วยภาวนา

เช่นเราภาวนาพุทโธฯ คำใดก็ตาม ให้สติติดแนบอยู่กับคำบริการมนั้น แล้วจิตใจของเราจะค่อยสงบเย็นลงๆ นี้เรียกว่าน้ำดับไฟ ธรรมะดับกิเลส ระงับกิเลสได้ ส่วนอื่นส่วนใดไม่มีในโลกนี้จะมาระงับดับความคิดความปรุงของกิเลสนี้ดับไม่ลง ดับไม่ได้ เพราะมันเป็นประเภทกิเลสเดียวกัน จะเอากิเลสมาดับกิเลสไม่ได้ ต้องเอาธรรมมาดับกิเลส จิตมันคิดมากวุ่นวายมาก หักห้ามเข้ามา ให้มาอยู่กับธรรม จะเป็นธรรมบทใดก็ตามเช่น พุทโธก็ได้ อัมโมก็ได้ สังโฆก็ได้ ให้จิตอยู่กับพุทโธ มีสติควบคุม ไม่นานจิตจะค่อยสงบเย็นลงไปๆ นี้เรียกว่าระงับดับความวุ่นวายของตนด้วยบทธธรรม หรือด้วยธรรมชะล้างจิตใจของตน ที่สกปรกให้สะอาดเป็นลำดับลำดับด้วยธรรม เมื่อได้ชะล้างอยู่เสมอ ใจก็สงบเย็นๆ

โลกอันนี้ใครเคยมองเห็นหัวใจเหมือนพระพุทธเจ้าไหม ไม่มี สามแดนโลกธาตุก็เถอะ ไม่มีใครที่จะมองถูกต้องตามจุดมุ่งหมายได้เหมือนพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงออกบำเพ็ญภาวนาจนได้ตรัสรู้ ฟาดกิเลสขาดสะบั้นลงจากพระทัย กลายเป็นศาสดาเอกของโลกขึ้นมา สอนสัตว์โลกเฉพาะปัจจุบันนี้ก็คือศาสดาของเรา พระสมณโคตมมาสั่งสอนโลกให้มีความสงบร่มเย็น ให้ได้รู้จักอย่างน้อยการอยู่การกิน การใช้การสอยต่างๆ ความเป็นอยู่พวยวายในครอบครัวเหี้ยมเรื้อนให้รู้จักประมาณ ไม่ให้ฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม

เกินเนื้อเกินตัว นี่ก็คือธรรมประเภทหนึ่ง สำหรับปกครองความเป็นอยู่พววยของเรา และธรรมประเภทหนึ่งทำจิตใจให้มีเหตุมีผล มีหลักมีเกณฑ์ คอยบังคับบัญชา ถ้าจิตจะคิดไปในทางที่ไม่ถูกไม่ดี ให้ระงับดับด้วยธรรม มีสติธรรมเป็นสำคัญ ระงับ จิตจะไม่ผาดโผนโจนทะยานเหนือสติไปได้ ถ้าลงมีสติควบคุมแล้ว จิตจะหายพยศลงโดยลำดับ ลำตา นี่เป็นธรรมประเภทหนึ่งสำหรับระงับดับจิต ที่เป็นตัวคิกตัวคะนอง

ธรรมนี้เป็นธรรมชาติเลิศเลอมาแต่กาลไหนๆ เป็นแต่ผู้ฉลาดไม่มี จึงไม่สามารถที่จะนำธรรมมาเยียวรักษาบำรุงตนเองให้มีความสงบร่มเย็นได้ ต้องอาศัยพระพุทธเจ้า ซึ่งทรงบำเพ็ญจนได้เป็นพระพุทธเจ้า แล้วนำธรรมที่ถูกต้องดีงามนี้มาสั่งสอนสัตว์โลกจนกระทั่งทุกวันนี้

ท่านสอนไว้หลายประเภท ซึ่งเป็นมหามงคลเหมือนกันหมด เช่นการให้ทาน นี่ละทางของผู้ที่จะหลุดพ้นจากทุกข์ไปโดยลำดับลำตา อยู่กับโลกก็กว้างขวาง ไปที่ไหนก็สะดวกสบาย คนมีการให้ทานย่อมมีความเมตตาสงสาร เมื่อมีความเมตตาสงสารให้ทาน ใครอดอยากยากแค้นอะไร ก็ช่วยเยียวรักษากันตามกำลัง ที่จะช่วยได้เป็นลำดับ ลำตาไปทั้งเขาทั้งเรา ไม่มีคำว่าชาติชั้นวรรณะ สัตว์โลกมันมีความทุกข์ได้ด้วยกันทุกชาติทุกชั้นวรรณะ เพราะฉะนั้นจึงถือเอาความจำเป็นของแต่ละรายๆ ละกลุ่ม ว่าจำเป็นยังไงที่ควรที่จะได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันไปได้ นี่เรียกว่าธรรมมนุษย์ ธรรมที่สอนมนุษย์ให้อยู่ด้วยกันเป็นผาสูก พึ่งเป็นพึ่งตายกันได้ อยู่ด้วยกันได้หมด ไม่ต้องถามถึงชาติชั้นวรรณะ

ความดีความช้วนั้นแหละ เป็นเครื่องประกาศให้คนเข้าใจใกล้ชิดติดพันกันได้ และให้ห่างเหินจนแตกกระจัดกระจายเข้ากันไม่ติด ก็คือเรื่องความดีความชั่ว ถ้าความดีไปที่ไหนสมัคสมานไปได้หมด ใครๆ ก็อยากนับถือหรือเคารพ ถ้าเป็นพระเขาก็มีความเคารพนับถือกราบไหว้บูชาเป็นขวัญตาขวัญใจ เห็นพระองค์หนึ่งท่านเป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ในจิตใจของท่านเป็นจิตใจที่สว่างงาม ด้วยศีลด้วยสมาธิด้วยปัญญาวิชา วิมุติหลุดพ้น จิตใจที่สว่างงามมาก ท่านไปที่ไหนไม่ว่าแต่มนุษย์มนาเราเพียงเท่านั้น เทวบุตรเทวดากราบไหว้บูชาเป็นขวัญตาขวัญใจทั่วหน้ากันไปหมด

นี่ละผู้มีธรรม มีอยู่ในใจ ส่องแสงสว่างกระจ่างไปถึงชั้นเทวบุตรเทวดาอินทร์พรหม ไม่ได้ส่องมาตั้งแต่เพียงมนุษย์เรานะ เทวดาอินทร์พรหมยอมรับกราบไหว้บูชาทั้งนั้น นี่ละผู้มีธรรมในใจ ยิ่งปฏิบัติใจของตนให้สว่างงามด้วยแล้ว ไปที่ไหนเย็นไปหมดๆ นี่ละใจจะสว่างงามด้วยธรรม ไม่ได้งามด้วยความสกปรกโสภม จากการทำความชั่วช้ำลามก จึงขอให้พยายามปิดอก สิ่งเหล่านี้เป็นขวากเป็นหนามเป็นพินเป็นไฟกั้นทางเดินของเราให้ไปไม่สะดวก ให้ปิดอก

ท่านว่าการให้ทานเป็นยังไง นี่ละการให้ทาน คือเป็นจิตใจที่กว้างขวาง มีเพื่อนมีฝูงไปได้หมด ไม่อดไม่อยาก ไม่ขาดไม่เขิน ถ้าคนมีใจกว้างขวาง ถ้าคนที่มึใจคับแคบ ตีบตัน เห็นแก่ได้แก่เอา เห็นแก่กอบแก่โกยแก่รีดแก่ไถ ไปที่ไหนเขารังเกียจ อย่าว่าตั้งแต่ผู้ใหญ่แม้แต่เด็กเขาก็รังเกียจ เขาไม่ชอบ แต่ผู้ใหญ่ที่ปกครองบ้านเมืองทุกวันนี้ ชอบทำในสิ่งที่คนจะรังเกียจ ยกผู้ใต้ขึ้นเป็นผู้ใหญ่แล้วกินบ้านกินเมือง กินตับกินปอด ประชาชนจนจะไม่มีเหลือ พอตับปอดหมดแล้ว เอ้า ยกคนนั้นขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ๆ ยกใครขึ้นมา ยกใครเข้ามาก็วิ่งเข้าส้วมเข้าถ่านนั่นนะ พอวิ่งเข้าส้วมเข้าถ่านแล้วกินไม่อิ่ม จับทางดึงออก ทางขาด ตัวยังไม่อิ่ม ท้องยังไม่อิ่ม จนกระทั่งทางขาด จับขาดดึงออกมา ขาขาด ท้องยังไม่อิ่ม ฟาดเสียขาไม่มี ยังเหลือตั้งแต่ท้อง ท้องยังไม่อิ่ม ไม่ยอมออกจากส้วมจากถ่าน นี่คนเห็นแก่ได้แก่เอา แก่กินแก่กลืน รีดไถประเทศชาติบ้านเมือง จนไม่มีตับมีปอดจะให้กิน

นี่ละคนที่ไม่มีธรรม คนที่หิวโหยเป็นเปรตเป็นผี มีแต่ความหิวความโหย เห็นแก่ได้แก่เอาโดยถ่ายเดียว มาเป็นผู้ใหญ่ปกครองบ้านเมือง ก็ทำบ้านเมืองให้เสียหายไปหมด สุดท้ายประชาชนไม่มีตับมีปอดให้กินให้กลืน แล้วตั้งคนนั้นขึ้นมา ตั้งหมาตัวใหม่ขึ้นมา ไล่เข้าถ่านอีก เข้าไปที่ทางขาด ไม่ยอมออกอีกแหละ ตั้งใครเข้ามาก็วิ่งเข้าถ่านๆ กินไม่มีวันอิ่มพอ ดึงขา ขาขาดไม่ยอมออก ดึงหาง ทางขาดไม่ยอมออก ยังเหลือแต่ตัวก็ยังมีกินอยู่ในนั้นละ ท้องป่องไปหมด ขาไม่มี กินจนไม่มีขา อิ่มขนาดนั้นละ มันก็ยังไม่พอความโลภ เราเห็นไหมทุกวันนี้

ใครไม่กล้าพูด แต่ธรรมพูดได้ทุกแง่ทุกมุม เพราะธรรมเป็นธรรมสอนโลก โลกุตระธรรมแปลว่าธรรมเหนือโลก สอนโลกไม่ได้ พระพุทธเจ้าก็ไม่มีที่จะสอนสัตว์โลก นี่พระพุทธเจ้าก็มีประจำมาตั้งกัปตั้งกัลป์ มีศาสดาก็พระองค์ ถ่ายทอดกันมาเรื่อยๆ จนกระทั่งทุกวันนี้ เราจะเข้าใจว่ามีพระพุทธเจ้าเพียงพระสมณโคดมพระองค์เดียวเท่านั้น เหนือ มีมากกว่านี้ จากนั้นไปยังมีอีก ท่านว่าอนาคตวงศ์ พระอริยมะตไตรยจะมาสั่งสอนสัตว์โลกต่อไปอีก นี่วาระสุดท้าย แล้วภัทรกัปหน้าก็จะมีอีกตั้ง ๙ องค์ ๑๐ องค์ เป็นแถวแนวแห่งญาณของพระพุทธเจ้า ทรงหยั่งทราบไว้หมด ใครจะมาตรัสรู้ต่อไป เป็นวาระๆ พระพุทธเจ้าทรงทำนายไว้หมดแล้วไม่ผิด

ศาสดาคงค์เอกแต่ละองค์ๆ มาสอนโลก สอนด้วยความถูกต้องแม่นยำ ด้วยพระญาณหยั่งทราบ สอนโลกจึงไม่ผิด ที่มันผิดก็คือว่าลูกของศาสดา ได้แก่พุทธบริษัท เหล่านี้แหละ มีแต่ความผิดความพลาดแคลบออกทางนั้น แคลบออกทางนี้ ทางที่จะให้เป็นไปเพื่อความสงบร่มเย็นแก่ตนและส่วนรวมไม่ยอมไป ชอบแคลบออกจากทางนั้น ทางนี้ ตกเหวตกบ่อ แล้วผิดทางนั้นผิดทางนี้ สุดท้ายก็มาทะเลาะกัน ผิดกัน ทำลายกัน

อยู่ในตัวของเรา นี่ละมันไม่ดี ลูกศิษย์ตถาคต ให้พากันตั้งใจประพฤติปฏิบัติตัวให้ดีขึ้น เรา ไม่มีอะไรเกินธรรม ถ้าลงธรรมสอนไม่ได้แล้ว มนุษย์นี้ก็หมดความหมาย สู้หมาไม่ได้

หมามันก็อยู่ตามประสีประสาของมันก็เป็นหมาน่ารัก ถ้าเป็นสัตว์แท้ๆ สัตว์ดีก็มี เป็นสัตว์ที่น่ารัก มนุษย์เรานี้เลยกว่าสัตว์ โลกนิยมถือกันว่ามนุษย์สูงกว่าสัตว์ แต่มันสูงด้วยความชั่วช้าลามก นี่มันก็ต่ำกว่าสัตว์ในจุดนี้เอง ให้พากันระมัดระวัง อะไรเป็นเครื่องเหมาะสมกับมนุษย์ เป็นของคู่ควรกันก็คือธรรม นำธรรมเข้ามาปฏิบัติประดับรักษาตนให้เป็นคนดี อย่าประดับตั้งแต่ภายนอก แต่งตัวโก้หรู ติดหนี้ติดสินพะรุงพะรัง ขอให้ได้มาแต่งเนื้อแต่งตัว สร้างบ้านสร้างเรือนที่ห้องที่หับที่ชั้นก็ตาม เอาอวดโลกเขาเท่านั้น ก็ว่าเป็นคนดี แต่ตัวเป็นคนชั่ว นั่น มันก็ดีไม่ได้ ประสาอิฐปูนหินทราย สร้างขึ้นสักกี่ชั้น มันก็มีเท่านั้นชั้นได้นั้นละ แต่คนไม่ดีไปอยู่ไหนมันก็ไม่ดี เพราะฉะนั้นจึงทำตัวให้ดี ทำตัวให้ดีอยู่ที่ไหนดีหมด

นี่ก็ไม่พ้นจากพุทธศาสนาที่เป็นตัวอย่างอันดีแก่โลกทั้งหลาย เพื่อไม่ให้มีความฟุ้งเพื่อเห่อเหิมเกินเนื้อเกินตัว เฉพาะอย่างยิ่งท่านสอนพระ เวลาท่านสอนแล้วเราก็นำมาพิจารณาตามนั้นและปฏิบัติตามนั้นตลอดมา พอบวชเสร็จแล้วก็ รุกขมูลเสนาสน์นิสสัย ปัพพชฺชา ตตฺถ เต ยาวซีวิ อุตฺสาโห กรณียโธ บรรพชาอุปสมบทแล้วให้ท่านทั้งหลาย ไปอยู่ตามรุกขมูลร่มไม้ ในป่าในเขา ตามถ้ำจอมผา ป่าช้าป่ารกชัฏ ที่แจ้ง ลอมฟาง อพโลกาส ที่ว่างๆ ซึ่งเป็นสถานที่เหมาะสมกับการบำเพ็ญเพียรภาวนา ชำระกิเลสออกจากใจ ให้พากันอยู่และบำเพ็ญในสถานที่เช่นนั้นตลอดชีวิตเถิด นี่ พระพุทธเจ้าท่านสอนพระของท่าน

ท่านสอนให้หุรฺรพฺพุฟาที่ไหน บวชมาแล้วให้ไปสร้างตึกรามบ้านช่องให้หุรฺรพฺพุฟาๆ ยิ่งกว่าฆราวาสเขา ไม่เคยมี มีแต่ไล่ให้เข้าอยู่ในป่าในเขา ถ้าบิณฑบาตก็เหมือนกัน ให้หากินด้วยกำลังปลีแข้งของตน อย่าชี้เกียจชี้คร้าน เมื่อยังกินอยู่หิวอยู่ ให้บิณฑบาตมาขบมาฉัน ถือผ้าก็ไม่ต้องหาหุรฺรพฺพุฟาสวยงามอะไร ของตกอยู่ที่ไหนให้บังสุกุลเอา ท่านเรียกว่าบังสุกุล คือว่าสิ่งที่ตกอยู่ตามซุ้มซุ้มฝอย ที่เขาทิ้งแล้วนั้นละเอามาเย็บปะติดปะต่อกันเป็นจีวรก็ได้ สบงก็ได้ สังฆาก็ได้ ทั่วไป ด้วยการบำเพ็ญเพียรเพื่อความสะอาดเท่านั้นเป็นที่พอใจ ท่านไม่หาหุรฺรพฺพุฟาอะไรพระพุทธเจ้าสอน

แต่ลูกศิษย์ตถาคตนี้มันหุรฺรพฺพุฟาเอาเหลือประมาณ แม้แต่พระสมัยปัจจุบัน ไม่ว่าท่านว่าเรา หุรฺรพฺพุฟา กุฎิกุฎัง ที่อยู่ที่อาศัย ฆราวาสสู้ไม่ได้ เหมือนอยู่หอปราสาท มันน่าอายฆราวาสเขาไหมละ พระเราท่านสอนให้อยู่ตามรุกขมูลร่มไม้ หากินด้วยการบิณฑบาตด้วยกำลังปลีแข้งของตนวันหนึ่งๆ เพื่อบำเพ็ญเพียรด้วยความสะอาดผาสุก

เย็นใจ แต่มันกลับตาลปัตรกันไป หนังสืงเลวร้ายเข้ามาประดับตน ชักองหนึ่งเอามาประดับตน มันดีใหม่ละ ของเลวร้ายของไม่ดีของสกปรก เอาธรรมมาประดับมันก็สวยงาม อย่างพระท่านแสดงไว้ตั้งแต่ผ้า ๓ ผืนขึ้นไป สบง จีวร ผ้าสังฆาฏิ และผ้าอาบน้ำเท่านั้นพอ ไม่ยุ่มย่ามวุ่นวายกับอะไร บิณฑบาตได้มากน้อยเพียงไรก็มาขบมาฉันแล้วบำเพ็ญสมณธรรม

ที่ทำงานของพระก็คือสถานที่เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา นี่คืงที่ทำงานของพระในครั้งพุทธกาล มีตามแบบตามฉบับ ไม่มีใครไปลบได้แหละพระพุทธเจ้าทรงสอนเอง จดจารึกมาจากองค์ศาสดา สอนให้เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา ไปอยู่ที่ไหนอย่าลืมเนื้อลืมตัว ไม่มีใครแหละที่จะเป็นผู้ระมัดระวังยิ่งกว่าพระ นั่นท่านสอน ถ้าเป็นพระลูกศิษย์ตถาคตแล้ว ให้เป็นผู้ระมัดระวังเสีงี่ยมเจียมตัวเสมอ อย่าเย่อหยิ่งจองหองพองตน อย่าติดอย่าดีนเหมือนโลกสงสารเขา มันเลวยิ่งกว่าโลกเขาไป ให้ปฏิบัติตนตามเพศของสมณะ ไปที่ไหนสงบเสีงี่ยมงามตา

ธรรมะให้อยู่ด้วยสันโดษ คืงความยินดีตามมีตามเกิด ไม่ติดไม่ดีน รบกวณคนนั้นคนนี้อยู่ที่ไหนอยู่ไปๆ นอกจากนั้นยังอัปปีจนตามักน้อยอีก มีมากก็ตามเอาแต่น้อยๆ ไม่เอามาก นั่นพระ ไปอยู่ที่ไหนก็สะดวกสบาย แต่ลึ่งที่ท่านต้องการอย่างหนักแน่นแก่่นฝึงลึ่กอยู่ในหัวใจก็คือการบำเพ็ญธรรม อยู่ที่ไหนอยู่ได้ๆ แต่ขอให้ได้บำเพ็ญธรรม แกกึเลสตัวพะรุงพะรัง ตัวเป็นฟืนเป็นไฟออกจากใจได้หมด จนเป็นใจที่บริสุทธิ์ เป็นธรรมชาติลึ่วๆ ขึ้นมา นั่นเป็นความมุ่งหมายของศาสดาที่ลึ่งสอนลูกศิษย์ตถาคตคือพระ ท่านสอนอย่างนั้น ทีนี้เราไม่ได้เอาแบบท่าน เราก็เอาแบบฆราวาสผู้รู้จักประมาณในการอยู่การกิน การใช้การสอยกึงงามตา เรียกว่าเป็นลูกศิษย์มีครู ใ้แบบเตลิดเปิดเปิงอะไรไม่พอๆ อะไรมากว้ามบๆ เร็วยิ่งกว่าลึ่ง ใช้ไม่ได้นะ ต้องมีเหตุมีผล มีหลักมีเกณฑ์

การอยู่กินใช้สอยพอประมาณวันหนึ่งๆ ก็ไม่รบกวณตนเอง ให้จนตรอกจนมุมไป ดีไม่ดีมันเลยเถิด ไปกึ่หนึ่กึ่ลึ่สนเขามา เป็นหนึ่เป็นลึ่สน ติดหนึ่ติดลึ่สนเขามา โลกนี้อยู่กลายเป็นโลกตาข่ายแห่งการติดหนึ่ติดลึ่สนกัน ไปที่ไหนถ้าไม่ได้ติดหนึ่ติดลึ่สนปวดหัวต้องหายาทันใจมากินแก้ปวดหัว บ้านนี้อยู่คนนี้อยู่ไม่ติดหนึ่ติดลึ่สน ปวดหัวถ้าไม่ติดหนึ่ ถ้าได้ติดหนึ่พะรุงพะรังทั้งเขาทั้งเรา เกาทั้งวันยิ่งกว่าหมาขี้เรื้อนอย่างนั้นดี เมืองไทยเรามันจะเป็นอย่างนั้นนะเวลานี้อยู่ ตาข่ายแห่งความติดหนึ่ซึ่งกันและกัน หากินไม่มีขอบเขต ไม่มีเหตุผล ไม่มีหลักมีเกณฑ์ หาได้หาเอา ติดหนึ่ติดลึ่สน ติดไปทั่วโลกดินแดน การหาอยู่หากินเลยไม่มีขอบมีเขตมีหลักมีเกณฑ์ ลอยลมไปหมด นี้อยู่ว่าคนมีธรรมได้อย่างไร คนไม่มีธรรมจึงเป็นอย่างนั้น

คนมีธรรมต้องรักษานวลสงวนตัว ไม่ควรติดไม้ติด เอาฟิตตัวลงไป กำลังวังชาของเรา มีเต็มเม็ดเต็มหน่วยเต็มตัว สติปัญญาเต็มตัวของเรา อุตสาหพยายามติดดิน เข้าดินได้ เราเดินได้ เขาหาได้ เราหาได้ เพราะเรากินได้เหมือนโลกทั่วๆ ไป อยู่ได้กินได้ เราต้องหามาเพื่ออยู่เพื่อกิน ให้พอเหมาะสมด้วยกำลังวังชาของเรา ไม่ไปหาติดหาเดิน หายืมคนนั้นกู้คนนี้ เลยกลายเป็นลอยลมไปเลย มนุษย์ลอยลมไม่มีหลักมีเกณฑ์ ใช้ไม่ได้นะพี่น้องทั้งหลาย อย่าพากันยินดีในการติดหนี้ติดสินนะ ไม่ดีเลย ชีวิตจิตใจของเราลอยลม

คนใดมีเนื้อหนังเป็นของตัวเอง มีมากมีน้อยใช้เฉพาะของมีอยู่ของตัวเอง ไม่ติดหนี้ติดสินใครเลยนี้ คนนั้นมีความสุข ในบาลีท่านก็บอกว่า ความไม่ติดหนี้ติดสินเป็นสุขในโลก แต่ความติดหนี้ติดสินเป็นทุกข์ในโลก ธรรมท่านสอนไว้อย่างนั้น เราชอบนักหรือการติดหนี้ติดสินเขา ดีไม่ดีคนทั้งสองเป็นคู่เดือดคู่แค้น เป็นกรรมเป็นเวรต่อกัน ทะเลาะเบาะแว้ง สุดท้ายก็ฆ่ากัน เพราะหนี้ เอาของเขามาแล้วไม่คืนให้เขา คนนั้นเขามีสิทธิ์ในสมบัติของเขา เขาก็เสียตาย เขาก็เคียดแค้น สุดท้ายก็ฆ่ากันได้ ระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้ นั้นมันของดีแล้วหรือ ให้พากันพิจารณาให้ดี

สิ่งเหล่านี้ไม่ดี ให้หาด้วยกำลังปลีแข้งของเราทุกคนๆ ไม่จำเป็นจริงๆ ไม่ควรติดอย่าติด เอ้า มันติดหนี้เขาเพราะอะไร เขาทำไม่มีให้เราได้ไปกู้ไปยืมเขา เราหาไม่ได้หรือ ให้เขาได้มากู้ได้ยืมเราบ้างมันไม่ได้หรือ เรามนุษย์คนหนึ่งนี่นะ ถ้าเราไม่เป็นจิตใจรวนเร หรือจิตใจฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม ไม่มีหลักเป็นที่ยึดที่เกาะเท่านั้น ถ้าจิตใจมีที่ยึดที่เกาะแล้ว ฟิตตัวเองให้ดี ไม่ติด ติดหนี้ หาได้มากน้อยเพียงไร เราจะกินจะใช้เท่าที่มีอยู่ของเราก็ไม่เดือดร้อน ให้พากันจำ

พี่น้องทั้งหลายให้จำนะ สิ่งเหล่านี้สำคัญมาก ระวังระวังเหมือนตาข่าย เฉพาะเมืองไทยของเรานี้ก็เป็นเมืองตาข่ายแห่งการติดหนี้ติดสินกัน หากินไม่มีหลักมีเกณฑ์ มีแต่หนี้สินติดตัวๆ พันเหมือนแหพันลิง ใช้ไม่ได้ พากันจำเอา เอา ฟิตตัวเอง มันอดอยากขาดแคลนอะไร เราเป็นมนุษย์เหมือนคนอื่นเขา เขาหามาได้ ทำไมเราหาไม่ได้มือเราก็มืด เท้าเราก็มืด อวัยวะทุกส่วนที่จะประกอบหน้าที่การงาน เพื่อหาสมบัติมาครองตัวเท่านั้น ทำไมหาไม่ได้ เอา หาให้ได้ มันก็ได้มนุษย์เรา ถ้ามีแก่ใจ ถ้าเป็นคนหลักลอยก็ลอยไปอย่างนั้นนะ เอายืมคนนั้นแล้วไปยืมคนนั้น ไปกู้คนนี้ เอา กู้คนนี้ ชีวิตจิตใจของเจ้าของมีแต่เงินติดหนี้เขา ที่จะหามาใช้หนี้ใช้สินเขาไม่มี ติดตะก้นไป อาศัยการกู้ยืมเขามากินวันหนึ่งๆ ไม่ใช่เป็นเรื่องสมบัติของตัวเองดีที่ไหน ไม่ดี

ให้พากันฟิตตัวเองให้ดี ถ้าใครเป็นผู้ติดหนี้ติดสิน แสดงว่าเป็นคนหลักลอย หาอยู่หากินไม่พอปากพอท้อง ต้องเป็นผู้สะาะแสวงหาเนื้อหนังของตัวเอง บำรุงเนื้อหนัง

ของตัวเอง ให้เป็นเนื้อเป็นหนังช่วยตัวเองได้ นั่นละเป็นความดีงามทั้งหลาย ธรรมท่านสอนอย่างนี้ ไม่ใช่เราอุทริมาสอน ท่านสอนการติดหนี้นี้เป็นทุกข์มากที่สุด พระพุทธเจ้าท่านสอนไว้อย่างนั้น แต่การไม่ติดหนี้ แม้จะจนก็ไม่เป็นทุกข์มากเหมือนคนที่ติดหนี้ ท่านว่า ให้เราจดจำเอาไว้

เรื่องศีลเรื่องธรรม ให้มีอยู่กับทุกคน ๆ ธรรมะของพระพุทธเจ้าเป็นของเลิศของเลอ เราเป็นมนุษย์ประเภทไหน มันถึงรับอรรถรับธรรมของพระพุทธเจ้ามาบำเพ็ญและปกครองตัวเองไม่ได้ ฐานะของเรามันอาภัพนักหรือ เมืองไทยของเรานี้ละ มันจึงไม่มีใครสามารถที่จะรับอรรถรับธรรม เข้ามาปกครองรักษาตัวให้เป็นคนดีเป็นคนดี สงบร่มเย็นได้ มันถึงติดถึงดิน มีแต่กิเลสตัณหาหมัดคอกๆ อยู่ตลอดเวลา ติดดินด้วยกิเลสตัณหาหมัดดีหรือ ดินให้ดินด้วยอรรถด้วยธรรม ดินมาเพื่อความสงบร่มเย็นเป็นสุข เอ้ามันจน ทำไมมันถึงจน เราจะทำให้มันมีไม่ได้หรือ เขายังมีได้ เราก็คงมีได้ หนึ่ง เอ้าเอาจนได้ ได้ ทำไมจะไม่ได้ ถ้าเราตั้งอกตั้งใจ

ให้มีหลักมีเกณฑ์นะบรรดาพี่น้องลูกหลานทั้งหลาย ไม่มีหลักมีเกณฑ์ไม่ได้ ต้องเอาธรรมเข้ามาเป็นหลักเป็นเกณฑ์ เขาก็คน เราก็คงคน เขาอยู่ได้ เราอยู่ได้ เขาชวนชวยได้ เราชวนชวยได้ นั่น ทำไมเราจะไปอาศัยแต่คนอื่น ไปอาศัยแต่คนอื่น ๆ ชีวิตจิตใจไม่เป็นของตัวเองเลย ไปอยู่กับเขา ถ้าเขาตัดเสียอย่างเดียว ขาดตายไปเลย ไม่มีที่อาศัย ใช้ไม่ได้ เอาจุมกเราก็มืด หายใจได้เรา จุมกเขามืด จุมกเรามืด ต่างคนต่างหายใจได้ กำลังวังชาสติปัญญาของเขามืด เราก็มืด เอ้าหาได้ นั่น เมื่อเป็นเช่นนั้นต่างคนก็ต่างพึ่งตัวเองได้เป็นลำดับ ต่างคนต่างก็อยู่ได้ไม่เดือดร้อนวุ่นวายนัก ให้ท่านทั้งหลายจำเอา

วันนี้มีโอกาสที่ได้มาแสดงธรรมให้พี่น้องลูกหลานทั้งหลายได้ยินได้ฟัง ให้นำไปประพฤติปฏิบัติพิถีพิถันตัวเอง ที่ไม่ติดตรงไหนให้พิถีขึ้น มันอ่อนแอที่ตรงไหน แข็งแกร่งขึ้นมา ใช้ความขยันหมั่นเพียร นี่ละการฝึก เอาธรรมเข้าฝึก ความขี้เกียจขี้คร้านเป็นกิเลส ธรรมคือความขยันหมั่นเพียร พิถีขึ้นมาให้มันได้ มันก็เป็นไปได้นั่นแหละ วันนี้แสดงธรรมเพียงเท่านี้ก็รู้สึกเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าในธาตุในชั้นนี้ เทศน์มากเหมือนแต่ก่อนไม่ได้ละ ตั้งแต่ก่อนเทศน์สะดวงสบาย กำลังวังชาก็เต็มเม็ดเต็มหน่วย จิตใจก็พุ่ง ๆ เลย

เอา เปิดให้พี่น้องทั้งหลายฟังให้ชัดเจน ธรรมะภายในใจไม่เหมือนธรรมะที่เราเรียนตำรับตำรา พูดแล้วสาธุ เราไม่ได้ดูถูกเหยียดหยามตำรับตำรา ตำรับตำรานั้นก็มาจากศาสดาองค์เอก ท่านตรัสรู้ธรรม เราเขียนประวัติเรื่องความตรัสรู้ของท่านเข้ามาในคัมภีร์ไบเบิล เราก็อ่านตามนั้น ๆ แต่ไม่มีน้ำหนักเท่ากับเป็นขึ้นกับหัวใจเอง ดังพระพุทธเจ้าเป็นขึ้นมาเอง เป็นศาสดาเอง เป็นพระพุทธเจ้าเอง สาวกทั้งหลายเป็น

ขึ้นมาเอง เป็นพระอรหันต์ สาวกของพระพุทธเจ้าเอง นั้นละตัวเองก็เต็มเม็ดเต็มหน่วย เต็มอรรถเต็มธรรม ไม่มีความเดือดร้อน สอนใครๆ ก็ตาม มีความร่มเย็นเป็นสุขไปตามๆ กัน ฟังแล้วดูดีในจิตใจ ถ้าธรรมออกไปด้วยเสียง เสียงมีแต่เสียง ไม่มีธรรม เช่นเราจดเราจำอะไรมา ก็มาสอนตามตำรับตำราตั้งเอามา ตัวเราไม่มีธรรม เอาธรรมในตำรามาสอน มันลมปากก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร

ถ้าหัวใจเรามีธรรม เทศน์ออกไปตรงไหนธรรมออกไปพร้อมๆ กัน มันก็มีรสมีชาติ ผู้ฟังก็ดูดี เพราะผู้สอนเป็นผู้ทรงธรรมไว้แล้ว พระพุทธเจ้าและสาวกท่านมีธรรมอยู่แล้ว ท่านสอนโลกจึงดูดีเรื่อยมา ใ้เราเดี๋ยวนี้มันมีแต่ธรรมในตำรา ดีไม่ดี เรียนธรรมจากตำรา มาเยอหยิ่งจองหอง ว่าตัวเรียนได้ชั้นนั้นชั้นนี้ เลยกลายเป็นกิเลสตัณหาขึ้นไปอีก แทนที่จะเรียนธรรม นำธรรมมาชักฟอกจิตใจ เลยกลายเป็นกิเลส มาพอกพูนหัวใจ จิตใจเลยกลายเป็นจิตใจหนา ทั้งๆ ที่เรียนธรรม อย่างนี้ใช้ไม่ได้

ต้องให้เรียนธรรม ปฏิบัติธรรม รู้ธรรม เมื่อเรียนธรรม ปฏิบัติธรรม รู้ธรรมแล้ว พูดได้เต็มปาก ของจริงมีอยู่ ธรรมรู้ตามหลักความจริง สอนตามหลักความจริง จะผิดพลาดไปไหน ไม่ผิด ผู้ฟังก็มีแก่จิตแก่ใจ เพราะเทศน์ด้วยความดูดีของใจของผู้เทศน์ ให้พากันจำ วันนี้ธาตุชั้นธัมก็เพียงเท่านั้นแหละ ขอความสวัสดีจงมีแก่บรรดาพี่น้องทั้งหลายโดยทั่วกันเทอญ

รับชมและรับฟังพระธรรมเทศนาของหลวงตา ได้ที่
www.luangta.com หรือ www.luangta.or.th
 สถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชน *FM 103.25 MHz*
 พร้อมเครือข่ายทั่วประเทศ